

PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY W CZĘSTOCHOWIE

INFORMACJE DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA PRZY ROZPATRYWANIU SPRAW ZWIĄZANYCH Z EKSHUMACJĄ ZWŁOK/SZCZĄTKÓW LUDZKICH

Podstawy prawne regulujące kwestie związane z ekshumacją:

- ustawa z dnia 31 stycznia 1959 roku o cmentarzach i chowaniu zmarłych,
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 roku w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi,
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków.

Ekshumacja – to każde wydobycie pochowanych zwłok lub szczątków ludzkich, niezależnie od celu wydobywania, a więc również wydobywanie w celu pogłębienia grobu i ponownego pochowania zwłok w tym samym grobie. Wydobywanie szczątków powstałych ze spopielenia zwłok to również ekshumacja.

Krąg osób uprawnionych do pochowania zwłok oraz do wystąpienia z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na ekshumację.

Ekshumacja zwłok i szczątków może być dokonana na umotywowaną prośbę osób uprawnionych do pochowania zwłok, którymi są (zgodnie z art. 10 i art. 15 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 roku o cmentarzach i chowaniu zmarłych): pozostały małżonek (ka), krewni zstępni, (dzieci, wnuki, prawnuki), krewni wstępni (rodzice, dziadkowie), krewni boczni do 4 stopnia pokrewieństwa (rodzeństwo rodzone i przyrodnie, ciotki, wuj, stryjowie, kuzynowie), powinowaci w linii prostej do 1 stopnia (teść, teściowa, zięć, synowa, macocha, ojczym, pasierb, pasierbica).

Prawo osobiste do zmiany miejsca spoczynka zwłok **jest prawem wspólnym wszystkich żyjących członków najbliższej rodziny zmarłego**, zatem na przeprowadzenie ekshumacji **wymagana jest zgoda wszystkich osób uprawnionych** (*Oświadczenie członka rodziny*).

Jeżeli pomiędzy członkami rodziny powstaje spór dotyczący ekshumacji osobą uprawnioną do złożenia wniosku o ekshumację będzie osoba wskazana **prawomocnym wyrokiem sądu**.

Zwłoki osób zmarłych na **choroby zakaźne** nie mogą być ekshumowane przed upływem 2 lat od dnia zgonu.

Prawo pochowania zwłok osób wojskowych zmarłych w czynnej służbie wojskowej przysługuje właściwym organom wojskowym w myśl przepisów wojskowych. Prawo pochowania zwłok osób zasłużonych wobec Państwa i społeczeństwa przysługuje

PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY W CZĘSTOCHOWIE

organom państwowym, instytucjom i organizacjom społecznym. Prawo pochowania zwłok przysługuje również osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiązują.

Termin ekshumacji

ekshumacja zwłok i szczątków jest dopuszczalna w okresie **od 16 października do 15 kwietnia**, we wczesnych godzinach rannych, przy ekshumacji może być obecna tylko najbliższa rodzina zmarłego. Termin ekshumacji należy uzgodnić z wyprzedzeniem z przedstawicielem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie, który wykonuje nadzór nad ekshumacją.

Pełnomocnictwo – pełnomocnik dołącza do akt oryginał lub urzędowo poświadczony odpis pełnomocnictwa. Adwokat, radca prawny mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowania.

Organ administracji publicznej może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony.

Dokumenty w sprawie - jeżeli dokument znajduje się w aktach organu lub podmiotu, o którym mowa w art. 76 § 1 lub § 2, wystarczy przedstawić urzędowo poświadczony przez ten organ lub podmiot odpis lub wyciąg z dokumentu. Organ administracji publicznej zażąda udzielenia odpisu lub wyciągu, jeżeli strona sama uzyskać ich nie może. Gdy organ uzna za konieczne przejrzanie oryginału dokumentu, może wystąpić o jego dostarczenie. Zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub doradcą podatkowym.

Wymagane dokumenty niezbędne do uzyskania zezwolenia na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/ szczątków ludzkich:

Wniosek do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie o wydanie zgody na ekshumację zwłok/szczątków www.gov.pl/web/psse-czestochowa/dokumenty-i-wnioski-do-pobrania2

Do wniosku należy dołączyć:

- akt zgonu osoby ekshumowanej (odpis lub kserokopia),
- akty zgonu osób zmarłych spokrewnionych w myśl art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych jeśli występują; (odpis lub kserokopia potwierdzona za zgodność z oryginałem),
- świadectwo kremacji (w przypadku ekshumacji szczątków powstałych w wyniku spopielenia zwłok),

PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY W CZĘSTOCHOWIE

- oświadczenie zarządcy/administradora cmentarza, iż istnieje możliwość ponownego pochowania zwłok i szczątków ludzkich ze wskazaniem kto jest dysponentem grobu,
- oświadczenie zarządcy/administradora cmentarza, z którego będą ekshumowane
- zwłoki/szczątki, o wyrażeniu zgody,
- kartę zgonu w przypadku gdy wniosek o wydanie zezwolenia na ekshumację jeżeli jest składany przed upływem 2 lat od dnia zgonu celem wykluczenia choroby zakaźnej,
- pełnomocnictwo do działania w imieniu wnioskodawcy oraz pozostałych stron postępowania (w przypadku udzielenia pełnomocnictwa).

Jednocześnie informuję, iż zgodnie z art. 40 § 4 Kpa strona, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej, innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej albo państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej i nie działa za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązana wskazać w Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnika do doręczeń, chyba że doręczenie następuje za pomocą usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego.

Warunki uzyskania zgody na ekshumację zwłok i szczątków ludzkich:

- złożenie wniosku wraz z kompletem dokumentacji,
- w przypadku braków formalnych wezwania wnioskodawcy zgodnie z art. 64 § 2 kpa o uzupełnienie wniosku, jeżeli nie zostanie uzupełniony w wyznaczonym terminie pozostaje wniosek bez rozpatrzenia,
- jeżeli we wniosku nie wskazano adresu wnoszącego i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, wniosek pozostawia się bez rozpoznania (art. 64 § 1 Kpa.),
- zawiadomienie wszystkich stron postępowania lub pełnomocnika o wszczęciu postępowania administracyjnego oraz o możliwości zapoznania się z dokumentacją i wypowiedzenia się co do zebranych materiałów,
- wydanie decyzji, która uprawomocnia się 14 dni od daty otrzymania przez wszystkie strony postępowania – jest to czas, w którym można odwołać się od ww. decyzji np. w przypadku decyzji nie zezwalającej na przeprowadzenie ekshumacji. Stronie służy prawo do zrzeczenia się tego odwołania. Z dniem doręczenia Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Częstochowie oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja zezwalająca na ekshumację staje się ostateczna i prawomocna – może zostać wykonana przed upływem wskazanych wyżej 14 dni,
- decyzję otrzymują zarówno uprawnieni członkowie rodziny jak i zarząd cmentarza/cmentarzy,

PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY W CZĘSTOCHOWIE

- wykonanie ekshumacji może nastąpić wyłącznie, gdy decyzja PPIS jest prawomocna i ostateczna.
- po ustaleniu terminu z zarządem cmentarza, firmą dokonującą przewozu zwłok/szczątków ludzkich na inny cmentarz, należy na 7 dni przed ustalonym terminem poinformować Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie, który będzie prowadził nadzór nad ekshumacją.

Ogólne wymagania przy wykonywaniu ekshumacji:

1. Osoby przeprowadzające ekshumację powinny stosować środki ochrony osobistej.
2. W trakcie ekshumacji ziemię wydobytą z grobu należy umieścić na powierzchni zabezpieczonej nieprzepuszczalną, wytrzymałą matą.
3. Zwłoki lub szczątki ekshumowane przed upływem 20 lat od dnia pochowania wydobywane są wraz z trumną, którą bez otwierania umieszcza się w wyłącznie do tego przeznaczonej szczelnej skrzyni, wybitej blachą.
4. W celu ponownego pochowania po zakończeniu ekshumacji, trumna powinna zostać niezwłocznie wydobyta ze skrzyni i umieszczona w grobie bez jej otwierania.
5. Skrzynia, w której znajdowała się trumna, oraz mata, na której była składowana ziemia wydobyta z grobu, powinny zostać umyte oraz zdezynfekowane.
6. W przypadku ekshumacji wykonywanej po upływie 20 lat od dnia pochowania, wydobyte szczątki wraz z resztkami trumny umieszcza się w nowej trumnie/skrzyni.
7. Do zasypania grobu powinna być użyta ziemia wydobyta z grobu.

Transport zwłok/szczątków ludzkich

Środek transportu drogowego przeznaczony do przewozu zwłok i szczątków ludzkich powinien spełniać następujące wymagania techniczne i sanitarne (§ 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie wydawania zezwoleń na przewóz zwłok i szczątków ludzkich):

1. być trwale oznakowany w sposób wskazujący na jego przeznaczenie,
2. posiadać kabinę kierowcy odizolowaną od części przeznaczonej na umieszczenie zwłok albo szczątków ludzkich,
3. posiadać zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny lub pojemnika na zwłoki lub szczątki ludzkie,
4. posiadać podłogę w części przeznaczonej na umieszczenie trumny lub pojemnika na zwłoki lub szczątki ludzkie wykonaną z materiałów łatwo zmywalnych i odpornych na działanie środków dezynfekcyjnych,
5. posiadać wydzielone miejsce na przechowywanie środków dezynfekcyjnych, sprzętu myjąco-czyszczącego oraz jednorazowych rękawic ochronnych,

**PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W CZĘSTOCHOWIE**

6. po każdorazowym przewiezieniu zwłok lub szczątków przeprowadza się dezynfekcję środka transportu w części przeznaczonej na ich umieszczenie,
7. do dezynfekcji stosuje się preparaty o działaniu bakteriobójczym, wirusobójczym i grzybobójczym,
8. Przewóz szczątków powstałych ze spopielenia zwłok, umieszczonych w szczelnym, odpornym na uszkodzenie pojemniku, może odbywać się dowolnym środkiem transportu w sposób zapewniający ich poszanowanie (§ 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie wydawania zezwoleń na przewóz zwłok i szczątków ludzkich).